

Összefoglaló az etikus bankokról Olaszországban

2015. július 17.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Tartalom

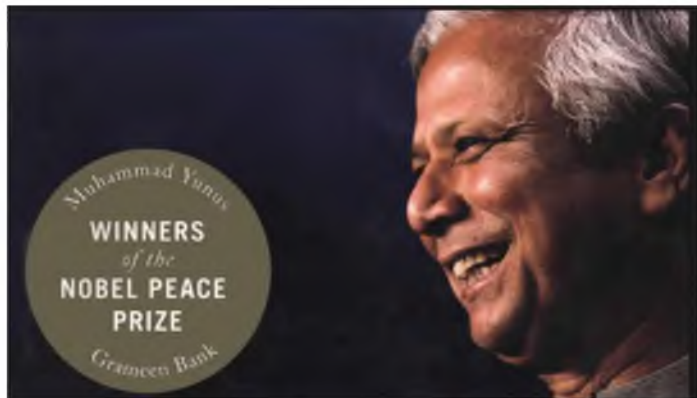
- 1.Vezetői összefoglaló
- 2.Az etikus bankok története
- 3.Az etikus elven működő befektetési alapok

1. Vezetői összefoglaló

Az etikus bank egy olyan pénzügyi intézmény, amely a pénzpiacon végzi tevékenységét és melynek pénzügyi céljai vannak. Tevékenysége során az erkölcsi értékek kiemelkedő szerepet kapnak és ezáltal olyan működési modellt valósít meg, amelyben az emberi és a társadalmi fejlődés egyaránt fontos. Az etikus bank hagyományos hitelezői tevékenységet folytat, amelyet részvényesei megtakarításaiból finanszíroz. Befektetéseit olyan termelő tevékenységekbe és pénzügyi eszközökbe helyezi, amelyek összhangban vannak az etikai elvárásokkal, tehát a társadalom érdekeit szolgáló, szociális beruházások.¹

Az etikus bank működése a mikro-hitelezésen alapszik. A mikro-hitelezés azt jelenti, hogy a bank nagyon kedvező feltételekkel kisebb összegű hiteleket folyósít az ügyfelei számára anélkül, hogy a kihelyezést különösebb biztosíték meglétéhez kötné. Ez lehetővé teszi, hogy a társadalom legszegényebb rétegei is hitelhez jussanak, s ezáltal ők is javíthassák életszínvonalukat.

A mikro-hitelezés úttörője Muhammad Yunus közgazdász, aki 1974-ben megalapította a Grameen Bankot Bangladesben, több ezer mélyszegénységben élőket segítve ezzel hitelfelvételi lehetőséghez. A Grameen Bank immár 1084 leányvállalattal rendelkezik és 12 500 főt alkalmaz. A Grameen Bank ügyfeleinek száma túllépte a 2 milliót, 94 százalékuk nő. A szervezet nem veszteséges: a hitelek 98 százalékát az ügyfelek visszafizetik.²

Muhammad Yunus 2006-ban Nobel díjat kapott az alulról építkező gazdasági és társadalmi fejlődés érdekében tett erőfeszítéseierért.³

Az etikus bankok a világ egyre több országában jelennek meg és folyamatosan terjeszkednek. **Olaszország egyike azon országoknak, ahol az etikus bankolás a leginkább elterjedt és folyamatosan bővül az 1970-es évek vége, 1980-as évek eleje óta.** Ekkor jelentek meg ugyanis az **első önfinanszírozó hitel-szövetségek**, az úgynevezett MAG-ok (**Mutua AutoGestione**), amelyek tagjai társadalmi célú, az etikai elvárásoknak megfelelő projektek finanszírozására tömörültek össze.

Az 1990-es évek közepén Padovában létrehozták az „**Associazione Verso la Banca Etica**”-t, azaz „**Az Etikus Bankokért Alapítványt**”, amely később szövetkezetté, majd 1998-ban „**Banca Popolare Etica**”-vá, azaz „**Etikus Bank Takarékszövetkezetté**” alakult Fabio Salviato vezetésével.

A 2000-es évektől napjainkig a Banca Etica részvényeseinek száma és az etikus bank által kihelyezett hitelállomány is folyamatosan nő, jelentős profitot termelve. **A 2008-ban kezdődött gazdasági válság egyik „nyerese” Olaszországban a Banca Etica volt, mert azok az ügyfelek és befektetők, akiknek a nagybankokban megingott a bizalmuk, az etikus bankolás felé fordultak.** Mára már a Banca Etica a teljes országot lefedő hálózattal, **18 leányvállalattal és 250 alkalmazottal rendelkezik.** A részvényesek száma megközelíti a **40 000 főt** és az elmúlt 18 évben több mint **100 000 új munkahelyet** teremtettek.

¹ Forrás: [http://www.treccani.it/enciclopedia/banca-etica_\(Dizionario-di-Economia-e-Finanza\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/banca-etica_(Dizionario-di-Economia-e-Finanza)/)

² Forrás: https://it.wikipedia.org/wiki/Grameen_Bank

³ Forrás: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/grameen-facts.html

2. Az etikus bankok története Olaszországban

1980-as évek: az önfinanszírozó hitelközösségek megjelenése

Olaszországban a '80-as években jelentek meg az első etikus elven működő finanszírozási alapok, valamint az úgynevezett **Mutua AutoGestione-k (MAG-ok)**, azaz az **önfinanszírozó hitelközösségek**, amelyek a mai napig jelen vannak a piacon. **A MAG-ok elsősorban a részvényesek és a ténylegesen finanszírozást élvező tagok közötti bizalmi kapcsolatra, partnerségre épülnek.** A MAG összegyűjti a tagok pénzét részvények formájában azért, hogy olyan gazdasági kezdeményezéseket finanszírozzon, amelyek lehetőséget adnak az etikailag és gazdaságilag életképes, saját kezelésű alapok létrehozására, ezáltal kedvező kamatozású hiteleket és feltételeket nyújtva a tagoknak. Amint megtérülnek a befektetések, a forrásokat közvetlenül újabb hitelek kihelyezésére és további projektek finanszírozására használják fel.

A MAG fontos célja a belső irányítás átláthatóságának biztosítása. Ezért az igazgatótanácsot a közgyűlés választja, és minden részvényes rendelkezik szavazati joggal. A részvényesek részt vehetnek mind a közgyűléseken, mind pedig az igazgatótanács ülésein.⁴

1990-es évek: az alapítvány, a szövetkezet, majd az Etikus Bank megalakítása

- **1994 decemberében** huszonnégy nonprofit szervezet megalapította a „**L'Associazione Verso la Banca Etica**”-t, azaz „**Az Etikus Bankokért Alapítvány**”-t.
- Az alapítvány **1995. június 1-jével szövetkezetté alakult**, így jött létre a „**Cooperativa Verso la Banca Etica**” (**CVBE**), vagyis a „**Az Etikus Bankokért Szövetkezet**”. A cél egy olyan szövetkezeti hitelintézet létrehozása volt, amely a nonprofit ágazatban tevékenykedik, és amely **5 milliárd olasz lírás alaptőkével rendelkezik**.
- Miután nehézségek adódtak a szervezeti formával, a CVBE vezetősége **1996-ban** úgy döntött, hogy a nemzeti érdekekkel összhangban egy **takarékszövetkezeti formában működő pénzügyi intézményt** hoz létre. Döntöttek arról is, hogy az új intézmény sokkal magasabb, **12,5 milliárd lírás alaptőkével** kell, hogy rendelkezzen.
- Ezzel egy időben elindítottak egy **kommunikációs kampányt**, amelyben a kezdeményezés legaktívabb résztvevői jelentős szerepet vállaltak és Olaszország-szerte hirdették az etikus bankot. Így jöttek létre a **Gruppi di Iniziativa Territoriale (GIT) csoportok**, azaz a **Területi Kezdeményezések Csoportjai**.
- **1998 áprilisára sikerült összegyűjteni** az 1993. szeptember 1-jei, a takarékszövetkezetek alapításáról szóló törvényerejű rendelet által meghatározott **12,5 milliárd lírás alaptőkét**. Így a CVBE rendkívüli közgyűlése 1998. május 30-án úgy döntött, hogy **megalapítja a „Banca Popolare Etica”-t**, azaz az „**Etikus Bank Takarékszövetkezetet**”.

⁴ Forrás: https://it.wikipedia.org/wiki/Mutua_autogestione

- Az etikus bank alapítói között volt *Fabio Salviato*, a Padovai egyetem politológia professzora, akit később a Banca Etica elnökévé is megválasztottak.
- 1998. december 2-án megérkezett a Banca d'Italia kormányzójának engedélye az Etikus Bank Takarékszövetkezet létrehozására, így az Etikus Bank megkezdte működését.
- 1999-ben megnyílt az Etikus Bank első bankfiókja Padovában.⁵

A 2000-es évektől napjainkig: az Etikus Bank terjeszkedése

- 2000-ben újabb bankfiókot nyitott a Banca Etica, ezúttal Bresciában, valamint elindult az Etikus Bank saját weboldala, amelynek már akkor napi 200 látogatója volt.
- 2001-ben megjelent a Banca Etica saját havi magazinja, a *Valori* (Értékek), tovább folytatódott a terjeszkedés, Vicenzában és Trevisóban is nyílt bankfiók.
- 2002-ben az akkor 38 munkavállalót foglalkoztató Banca Etica - a kis- és középvállalkozások között - társadalmi felelősségvállalásról szóló jelentésével elnyerte a társadalmi felelősségvállalás „Oscar” díját.
- 2003-ban létrehozták az „Etica Società di gestione del risparmio (Sgr) del Gruppo Banca Popolare Etica”-t, azaz az „Etikus Bank Takarékszövetkezet Vagyonkezelőjét” az etikus befektetési alapok kezelésére.
- Szintén 2003-ban megalakították a „Fondazione Culturale Responsabilità Etica Onlus”-t, azaz az „Etikai Kulturális Felelősségért Alapítványt”.⁶
- 2004-ben, még jóval azelőtt, hogy nemzetközi szinten ismertté vált volna az etikus bank, a Banca Etica vezetősége találkozott Muhammad Yunusszal, akivel a fejlődő országokban folytatandó mikro-hitelezés lehetőségeiről tárgyaltak.
- 2005-ben Nápolyban, 2006-ban Bari, Firenze és Torino városaiban nyitott újabb leányvállalatokat a Banca Etica, így már az olasz csizma egész területét lefedte.

⁵ Forrás: http://www.microfinanza-italia.org/saveforgood/educational_tool_kit/capitolo3/slides_bancaetica/storia.PDF

⁶ Forrás: <http://www.fcrc.it/>

- 2008-ban Palermóban nyílt leányvállalat, így Szicíliában is elérhetővé vált az etikus bankolás.
- Szintén 2008-ban a Banca Etica és az Institute for Social Banking (ISB) intézet közösen nyári egyetemet szervezett „Summer School for Ethical Banking” címmel azért, hogy az etikus banki finanszírozással foglalkozó bankárok egységes szakmai irányokat képviselhessenek.
- 2009-ben a 10. születésnapját ünnepelte a Banca Etica.

2008

La summer school all'Institute for Social Banking

A BANCA ETICA ÉS A GAZDASÁGI VÁLSÁG

Míg a bankszektor egésze súlyos visszaesést szenvedett el a 2008-ban kezdődött gazdasági válság következtében, és ezzel együtt jelentősen csökkent a nagybankok népszerűsége, addig a Banca Etica által nyújtott kölcsönök összege a 2009-es évben csaknem 25%-kal nőtt a 2008-ban kihelyezett kölcsönökhöz képest, elérve ezzel az 535 millió eurót. A megtakarítások mintegy 6%-kal, a társaság vagyonegyesítő csoportja, a Banca Etica SGR által kezelt vagyon értéke pedig 35%-kal nőtt 2009-ben. A Banca Etica jegyzett tőkéje 14%-kal bővült, elérve a közel 26 millió eurót.⁷

- 2010-ben - tíz év elnökségi mandátum kitöltése után - a Banca d'Italia nem engedélyezte **Fabio Salvato** elnökségi mandátumának meghosszabbítását, így a közgyűlés új elnököt választott **Ugo Biggeri** személyében, aki előzetesen az Etikus Bank „Fondazione Culturale Responsabilità Etica Onlus”, azaz az „Etikai Kulturális Felelősséget Alapítvány” elnöki pozícióját töltötte be.

2010

Ugo Biggeri

A BANCA ETICA ALAPÍTÓJÁNAK, FABIO SALVATO-NAK A KÖNYVE

Fabio Salvato, aki 2010-ben egy másik alapítótársával együtt könyvet írt az Etikus Bank megalapításának történetéről „Ho sognato una banca”, azaz „Álmodtam egy bankot” címmel, a következőket mondta leköszönésekor: „Tizenegy évvel ezelőtt tizenhárom alkalmazottal kezdtük el a munkát, mára már egy bankcsoport lett ebből, amely 250 alkalmazottat foglalkoztat. A Banca Etica SGR esetében a közvetlen betétek állománya 650 millió euróra nőtt, a közvetett betéteké 170 millió euróra, a kezelt vagyon 370 millió euró. Jelenleg több mint 30 000 számlát vezetnek nálunk és 33 000 tagunk van. Emellett kiszámítottuk, mennyit adtunk a társadalomnak a kezdetektől: több mint 10 000 hitelt nyújtottunk az elmúlt években, ezzel 100 000 munkahelyet teremtettünk, ami jelentős hozzájárulás a gazdaság és a társadalom fejlődéséhez.”⁸

⁷ Forrás: <http://www.fasi.biz/it/finanza/20-approfondimenti/1980-inchiesta-banca-etica-vince-la-sfida-con-la-crisi-economica.html>

⁸ Forrás: <http://corrieredelveneto.corriere.it/veneto/notizie/economia/2010/12-maggio-2010/banca-etica-lascia-salvato-veneto-perde-presidente-1703005277021.shtml>

- Ugyancsak 2010-ben a Banca Etica csatlakozott a „Global Alliance for Banking on Values (GABV)” elnevezésű nemzetközi hálózathoz, amely azokat a bankokat tömöríti, amelyek az embereket és a környezetet helyezik működésük középpontjába.
- 2012-ben a GABV tanulmányt készített arról, hogy mi a különbség az óriás, úgynevezett „too big to fail” (túl nagy ahhoz, hogy csődbe menjen) bankok és a kisebb, fenntartható bankok működése között. A tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy éppen ez utóbbi, kisebb bankok tudnak olyan szolgáltatásokat nyújtani, amelyek a reálgazdaságra pozitív hatással vannak.⁹

- 2013-ban az Economist cikket írt a Banca Eticáról.

10

2013

Anche l' Economist si è accorto di Banca Etica

AZ ECONOMIST ÍRTA A BANCA ETICA-RÓL

„Az etikus bankok ötlete nem új, de a Banca Etica valóban komolyan veszi a nevét. Éves jelentésében felhívja a polgárok figyelmét a kaszinókkal kapcsolatos pénzügyi botrányokra, az adóparadicsomokra és a spekulációs veszélyekre. A vállalatvezetők bére nem haladhatja meg a banknál folyósított legalacsonyabb munkabér hat-szorosát. Emellett nem akar kapcsolatba lépni bármilyen, a pornográfiához, az olajhoz vagy a fegyverekhez köthető vállalkozással, és ez a szabály a részvényesekre is érvényes. Az éves jelentésben aggályaiknak adtak hangot azzal kapcsolatban, hogy két nagy olasz takarékszövetkezet, a Banca Popolare di Milano és a Banca Popolare dell'Emilia Romagna mostantól azon bankok listáján szerepelnek, amelyek fegyverek gyártásával és értékesítésével foglalkozó vállalkozásokba fektetnek.

Az ilyen és ehhez hasonló elvek megmagyarázzák, hogy a Banca Etica miért maradt kicsi: összesen 17 leány-vállalattal és mintegy 230 fős személyzettel rendelkezik. Az általa kibocsátott hitelek összértéke nem haladja meg az 1 milliárd eurót, 2012-es nyeresége 1,6 millió euró volt. A vállalat főként a nonprofit szektornak és a zöld vállalkozásoknak nyújt hiteleket. Ez volt például az első olyan olasz hitelnyújtó intézmény, amely olyan fiatalok szövetkezetének adott hitelt, akiknek mezőgazdasági földterületeit elkobozta a maffia. Mindazonáltal a Banca Etica nagyszámú részvényessel rendelkezik. Számuk 38 400, ebből 5 900 vállalat, köztük 83 pénzügyi intézmény. Bizonyos mutatószámok alapján ez Olaszország egyik legjobban működtetett bankja. Az általa folyósított hiteleknek mindössze 0,4 százalékánál van fizetési elmaradás és csak a hitelek 4,9 százaléka minősül "problémásnak". Emellett úgy tűnik, ötletes vezetői vannak. Létrehoztak egy 24 főből álló utazó bankár csapatot, amely lefedi az ország azon területeit, ahol a bank nem rendelkezik képvisel-tel.”¹¹

⁹ Forrás: www.gabv.org

¹⁰ Forrás: <http://www.bancaetica.it/15anni/storia>

¹¹ Forrás: <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21578691-bank-takes-its-name-seriously-ethical-banking-italy>

A Banca Etica részvényeseinek száma: 38.888
 A természetes személyek száma: 30.991
 A jogi személyiségek száma: 5.897

A Banca Etica által jóváhagyott hitelek mértéke a kezdetektől 2013-ig

BANCA ETICA

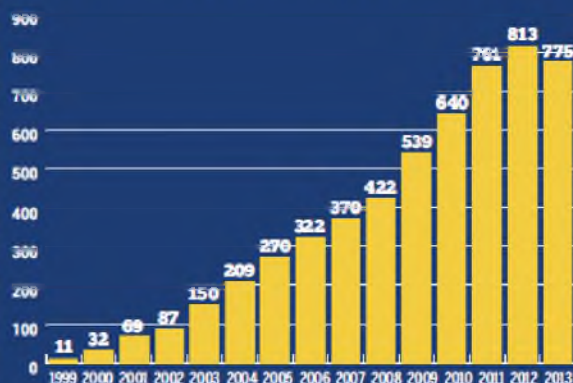
 popolare Banca Etica

36.888
soci
totali

NUMERI
30.991
persone
fisiche

5.897
persone
giuridiche

I FINANZIAMENTI DELIBERATI DA BANCA ETICA

I CREDITI CONCESSI RISPETTO ALLA RACCOLTA

FORTE PROSPETTO INFORMATIVO BANCA ETICA - ABI MONTHLY OUTLOOK DICEMBRE 2013

Anno	Dati Banca Etica	Dati sistema bancario italiano
2010	58,44%	62%
2011	63,36%	64%
2012	63,20%	62%
2013	63,5%	60,8%

3. Az etikus elven működő befektetési alapok

Az etikus elven működő befektetési alapok eszközeik tekintetében alapvetően megegyeznek a hagyományos befektetési alapokkal, de pénzügyi, szabályozási és forgalmazási szempontból abban különböznek azoktól, hogy **csak olyan projektekbe fektetnek, amelyek(et):**

- **non-profit szervezetek végeznek;**
- **társadalmi célt szolgálnak;**
- **kölcsönösségen és a demokratikus önrányításon, valamint a források felhasználásának átláthatóságán alapulnak.**

Az etikus befektetési alapok soha nem fektetnek be olyan beruházásokba, amelyek fegyverekkel, alkohollal, dohányzással vagy pornográfiával kapcsolatosak.

Olyankor is etikus befektetési alapokról beszélünk, amikor az alapok által termelt hozam egy részét nonprofit szervezetek támogatására fordítják. Ezek az alapok, amelyek a befektetések kiválasztásakor az erkölcsi elveket tartják szem előtt, jelentik az etikus befektetési alapok kezdeti formáját, hiszen az etikai kritériumok és szabályok könnyen azonosíthatók és végrehajthatók.

Az etikus befektetési alapok vezetői gyakran határoznak meg olyan **pozitív kritériumokat, amelyek alapján azonosítani és rangsorolni tudják az egyes vállalatokat a portfólió-összetételük szerint**. Ez a kritériumrendszer társadalmi paramétereken és/vagy a fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás mértékén alapszik. Ilyenek például a **megújuló energiaforrások, a szennyezőanyag-kibocsátást megelőző intézkedések bevezetése, a környezetkímélő termelési folyamatok következetes alkalmazása, valamint a termékminőség**.

A projektek kiválasztása jellemzően három alapelvre épül:

- kövesse az etikai értékeket;
- a projektek finanszírozását több szervezetnek kell biztosítani (tehát nem egy személynek vagy szervezetnek);
- a hitelt az adott projekt eredményeként remélt **gazdasági fejlődési** kilátások alapján nyújtják és nem a kedvezményezett által megjelölt garancia miatt.¹²

Borsa Italiana
I FONDI ETICI

LE SOCIETÀ IN CUI INVESTONO IL PATRIMONIO

1 Non hanno scopo di lucro

2 Hanno un obiettivo sociale

3 Si fondano sulla mutualità, sull'autogoverno democratico e sulla trasparenza

Sono, quindi, esclusi investimenti nel business di

armi	X
alcolici	X
tabacco	X
pornografia	X

I PRINCIPI

Il progetto in cui investire deve avere una valenza etica

Il finanziamento deve essere erogato a organizzazioni e non a un singolo individuo

Il finanziamento è concesso in base alle prospettive di sviluppo e non alla garanzia offerta dal beneficiario

LA TRASPARENZA

L'investitore
Può decidere se un determinato fondo etico corrisponde o meno alla propria personale visione di eticità

La società di gestione
Può dotarsi di un comitato etico che controlli che lo stile di gestione sia orientato all'eticità e alla responsabilità di impresa

¹² Forrás: <http://www.borsaitaliana.it/notizie/finanza-etica/fondi-etici/introduzione/fondi-etici-intro.htm>